

Ան. Արևիկա

Անկողնային

19/8/1909

891.99

Ան-13

Արտիստ-Մարապիտ արվեստի
համագործակցություն

ՍԱԼԵՐՈՒՆԻՔԻ ԱՌՈՒՄՆԵՐ / Կ

ԱՆԿՈՉ ՀԻՒՐ

ՊԵՆՏ ՄԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան «ԳՐԱԴՐԱՆ» | Կոնտրապոնտ «ПРОГРЕСС»
Վեպեկոնտրապոնտ, 7.

1909

891.99

Q-13

06 DEC 2010

ԱՆՔԱՆՈՒՄ ԱՐԽԻՎՈՒՄ

2005

894.99

18-112-13

sup.

ԱՆԿՈՉ ՀԻՖՈՒՄ

ՊԻԷՍ ՄԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ՎԵՐԱԾԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԱՆՔԱՆՈՒՄ

ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆԻՅԵ

18 ՆՈՅԵՄ. 1918 Բ, ԹԻՖԼԻՍ.

Թ Ի Ֆ Լ Ս

Տպարան «ՊՐՕԳՐԵՍ» Էսկ. | Типография Т-ва «ПРОГРЕСС»

Вельяминовская, 7.

1909

Настоящая пьеса, под заглавием «Незван-
ный гость» сочинение А. Абеляна, разрешена
Наместником Его Императорского Величества
на Кавказе, для представления на сценах края.
16 июня 1909 г. гор. Тифлиса.

1001
32

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Ձ Ե Ր

ՏԻԳՐԱՆ երիտասարդ:

ՄԱՆԱՆ նրա կինը:

ԲՕԲՕ սրանց ծառան:

ԱՐՇԱԿ սրանց հիւրը,

ՆԻԿՕԼ Ֆրանգ Նիկոլ մականունով, Բօբօյի
բարեկամը:

ՇԱՔԱՐ կամ Շաքրօ, մսամորթ:

Տեսարանը ներկայացնում է մեծ եւ շքեղ սեղանատուն. ամեն մի պատի վրա մի-մի դուռ: Զախ կողմը թէյի պատրաստի սեղան, աջ կողմը փոքրիկ սեղան, սրանց շուրջը աթոռներ, բուֆէտ եւայլն:

Տ Ե Ս Ի Լ 1.

ՏԻԳՐԱՆ, ՄԱՆԱՆ յետոյ ԲՕԲՕ

ՄԱՆԱՆ.—Ահ, Տիգրան, ինչ լիտի եւ աներես ազգական ես ունեցել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Մի լանդիմանիլ ինձ, Մանան. բաւական է:

ՄԱՆԱՆ.—Ինչո՞ւ ես անամօթի մէկին խոթել իմ տուն, իսկ ինքդ բերանդ ջուր առել նստել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Հօ տեսնո՞ւմ ես, որ կոկորդովս թէյ չի գնում:

ՄԱՆԱՆ.—Դու քո ազգականիդ բնաւորութիւնը չէիր իմանձում. երեք շաբաթ էլ հիւր:

ՏԻԳՐԱՆ.—Մի՞թէ ես եմ հրաւիրել:

ՄԱՆԱՆ.—Եթէ դու չես հրաւիրել, ինչո՞ւ ես ձեռքդ վառած մոմ առել լռել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Վեր կենամ ի՞նչ անեմ, Մանան:

ՄԱՆԱՆ.—Տղամարդ չես դու, այլ իշխ պոչ, տրեխ, ցնցոտի:

ՏԻԳՐԱՆ.—Առանց այն էլ ինձ ծաղրում են, որ ես փողերիդ վրա եմ պսակվել:

ՄԱՆԱՆ.—Ի՞նչ իրաւունքով ես այդ տաւա-

ըի ցաւը քցել իմ գլխին, ի՞նչ իրաւունքով: (Ելաւ տաքի): Այս բոպէիս վեր կաց ասան իրան՝ կինս յօժար չէ, իսկոյն դձուրս եկ կորի՛ այստեղից: Այդքան էլ լպստած, այդքան էլ անամօթ... Ի՞նչ ես իմ տունս հիւրանոց շինել, ուղտի ականջումը քնած, քամած տկճոր. քո երակներում ոչ թէ տղամարդի արիւն է հոսում, այլ թթու թան: Վեր կաց էլի՛, քաջ ես՝ ի՞նչ ես նստել:

ՏԻԳՐԱՆ. (Ելաւ, մօտեցաւ աջ դռան)։—Այո՛, պարոն, ամօթը լաւ բան է, իմացէք ում հետ գործ ունէք: Ես թոյլ չեմ տալ, որ ձեր պատճառով իմ կինը գլխիս ընկոյզ կտարի: Այս բոպէիս դձուրս այստեղից: (Արշակ դռան ետեւից հաղաց, փախչելով): Մանան, դու ինձ բոլորովին կըխայտառակես. կարծեմ նա լսեց:

ՄԱՆԱՆ. — Ուրեմն դու նրա համար ես ասում, որ նա իր երկար ականջներով չլսի:

ՏԻԳՐԱՆ. — Յետոյ նա ամեն տեղ կըտարածի, որ մենք զուրկ ենք հիւրասիրութեան ոգուց. մինչդեռ չպէտք է մոռանալ, որ պարկեշտութիւնը և հիւրասիրութիւնը Աստծոյ մեծագոյն պարգևն է:

ՄԱՆԱՆ. — Իսկ լսողները չէ՞ն անարգիլ մեզ, չէ՞ն կոչիլ մեզ անխեղու աւանակներ. ապուշն անգամ ձեր տեղ վաղուց նրան քշած կըլինէր:

ՏԻԳՐԱՆ. — Այո, իրաւունք ունես. ամեն բանի չափ կայ ու սահման, ինչպէս և մեր համբերութեան: (Նորից): Այո՛, պարոն, առանց հրաւերի հիւր գալ մի երիտասարդ զոյգի մօտ՝ անվայել և

կոպիտ բան է: (Լսվեց Արշակի հագոցը: Տիգրանը փախաւ նստեց): Մանան, երեւի անպիտանը դռան ետեւից ականջ է դնում մեզ:

ՄԱՆԱՆ. — Եթէ դու վախենում ես, Մանանը չի վախիլ: (Աջ դռան հասցէին): Այո՛, պարոն, հը՛մ, իմ ամուսնու «ազգական». եթէ դուք վճռել էք անամօթ լինել, մենք էլ վճռել ենք խիստ լինել և խիզախ: Համեցէք, քանի որ ցախաւելով չենք ըշել ձեզ, ինքներդ դիւցազնական պատուով դձուրս եկէք այս տեղից: (Բիչ մնաց դուռը բացվի, լսվեց և հազը: Մանանը փախաւ): Տիգրան, նա լսեց: (Նստեց տեղը վախեցած):

ՏԻԳՐԱՆ. — Հիմա ի՞նչ անենք:

ՄԱՆԱՆ. — Ինչ կուզես արա՛. էլ ինձնում սիրտ չմնաց:

ՏԻԳՐԱՆ. — Չկանչե՞նք Բօբօյին հետը կուեցնենք. նա շատ խորամանկն է:

ՄԱՆԱՆ. — Այո, նա հաւատարիմ է, ինչպէս շուն. կանչիր:

ՏԻԳՐԱՆ. — Աւելի լաւ չէ՞, այդ աներեսի ներկայութեամբ հէնց ես ու դու մի լաւ կուենք: (Զանգակ):

ՄԱՆԱՆ. — Սը՛ս... այդ նա է. ծառային է կանչում:

ՏԻԳՐԱՆ. — Նախ մունջ կտրենք ու հետը ոչինչ չխօսենք:

ԲՕԲՕ (մի զոյգ կօշիկ ձեռքին, մտաւ միջի դռնով)։— Փող պատռաստեցէք: Ես էկ ձեռ թանկագին «ազ-

գականի» սապոնն էո պոծել, այսօր էլ կօշկի նեռկը:

ՄԱՆԱՆ.—Ինչո՞ւ ես նեղացած, Բօբօ:

ԲՕԲՕ.—Հապա ի՞նչ է, աղջիկ պառոն: Առաջ ասում էք չոռ գլուխ էք, եռեխայ չունեք և չէք էլ ունենալու, յետոյ մէջտեղ էք քցում մի վայր՝ ունի էշի չափ եռեխայ: (Ջանգակ: «Ջախ է տալիս աջ դռան կողմը»): Գալիս ենք, լաւ, շատ էլ մեծ սիւս ուզելիք չգառառ մեզ համառ: (Ծնկով խփեց, աջ դռնը բացեց): Համեցէք (կօշիկները քցեց ներս): Էլ նեռկ չկայ. կարող ես փողոցումը սռփել տալ, որ թրխկ-թխկացնող լակոտներն մի Ձ կապէկ օգուտ տաս: (Մտաւ, աջ դռնը բաց թողնելով):

ՏԻԳՐԱՆ.—Սա մեզ բոլորովին կը խայտառակի. լսում ես ինչ եղանակով է խօսում հետը:

ՄԱՆԱՆ.—Եւ շատ էլ լաւ է անում. կեցցէ Բօբօ: Ապրիս, դու մեզնից քաջ ես և համարձակ: Այ տղամարդ, իսկ դու—ուժումս ուժումս:

ԲՕԲՕ (մի դույլ ջրով մտաւ աջից):—Էսքան տառի է ապրում եմ աշխատեում և, ճշմարիտ է, լեզու գիւց միլիօնատէր չեմ տեսել, մալականից սափոնիչ և զօկից էլ գենեռալ, բայց էդպէս էլ անամօթ հիւռ չեմ տեսել: (Գնաց միջի դռնով):

ՄԱՆԱՆ.—Օրս, կեցցէ Բօբօ. (օղալին համբոյր) Ը՛մ, Ը՛մ, Ը՛մ: (Լսվեց Արշակի անձոնի ձայնով երգ մը մընալը. «Անարատ կոյս, քո կարօտից մեռաւսայ...»):

ՏԻԳՐԱՆ.—Հը՛մ, երգում է...

ՄԱՆԱՆ.—Եւ որքան խիղճը հանգիստ է... Ո՛չ, նա մեզ ծաղրում է: Տէր Աստուած, ձայնին նայեցէք... Ո՛չ, սա ինձ կը կատաղեցնի:

ԲՕԲՕ (դատարկ դույլը ձեռին եկաւ միջի դռնով, բարկացած՝ ծնկով խփեց աջ դռան և շարտեց դույլն այնտեղ): —Համեցէք. մինչ այսօր մի կապէկ շնչադուստ էլ չես ճխտել ձեռքիս մէջտեղին: Կառող ես ինքդ գնել տեղը:

(Արշակի անհոգ ձայնը. «Ուրախութեամբ, Բօբօ, ուրախութեամբ»):

ԲՕԲՕ (մտաւ աջ):—Նեռողութիւն, պառոն. դեռ շատ եռկան պէտք է հիւռ մնաս մեզ մօտ:

(Արշակի ձայնը. «Կարող է պատահել, մի երկու այսքան էլ»):

ԲՕԲՕ (սարսափած յետ եկաւ և դռնը ծածկեց):—Ա՛, աչքներդ լոյս. «եռկու այսքան էլ»: Ո՛չ, նեռեցէք. էլ ես մնալ չեմ կառող: Ախ, անամօթ, նա կառծում է ամեն բանի գինը անփոփոխ է մնացել, ինչպէս բուլկիի գինը, որ մօտից ծնված օռիցս 5 կապէկ եմ տեսել, 5 կապէկ: Հաշիւս տուէք: Էլ ես մնալ չեմ կառող: (Արշակի ձայնով): «Աղջիկ պառոնդ և ազգականս ինձ պաշտում են» ասում է: Ապա ձեզ եմ հառցնում՝ էդ խօյցի ժանդառմի ի՞նչն էք պաշտում: Ակոսները թուռքի հին գեռեղմանաքառերի նման մէկը գէս է գընացել, մէկը գէս: Թշեռը դալմուխի և ոսկոռները ցցված (ցոյց տուաւ մատներով): Աչքերը մառդաղէլի, միտուքը կտած ուռախ շան պոչի նման, ուսերը

վեռ եկած, ձայնը առջի օռնոց. ես չեմ իմանում
էդ փողոսը որտեղի՞ ձեռն ազգականը դուռս եկաւ է՛:

ՄԱՆԱՆ.— Հարցրու իրան (այսինքն ամուսնուն):

ԲՕԲՕ (ծածուկ Մանանին).— Ի՞նչ կըլինի հա-
մայես, թիակը առնեմ փսոռը դէն քցեմ:

ՏԻԳՐԱՆ.— Այդ ի՞նչ ես փնթփնթում:

ԲՕԲՕ.— Ոչինչ, էնպէս, սեկւէտ է:

ՄԱՆԱՆ.— Խելօք Բօբօ, ես գիտեմ, որ դու
իմաստուն տղայ ես, որովհետեւ 4 հատ իմաստու-
թեան ատամ ունես:

ԲՕԲՕ.— Հռամեռես:

ՄԱՆԱՆ.— Աստծոյ սիրոյն, ոչոքի չյայտնես.
մի հնար գտիր, մեր օձիքն ազատիր էդ վայրի
խողից:

ԲՕԲՕ.— Հէնց էս ոտպէիս. վզակոթին տամ
էնպէս քշեմ, որ հօռ հառսանիքը միտ բերի: (Աջ
դռան): Է՛յ, քոսոտ շուն...

ՏԻԳՐԱՆ (բռնեց իր գլուխը).— Մանան...

ՄԱՆԱՆ.— Սպասիր, Բօբօ, մենք էդպէս կո-
պիտ կերպով չենք ուզում:

ԲՕԲՕ.— Ա, հասկանում եմ (կոտորովելով),
այսինքն քաղաքավարի կեդարով. «պառոն զազգա-
կան, խնդրեմք զայստեղիցն զայնպէս կոռչես՛իք,
որ զշուաքնեռդ էլ չեռեցիցին» (Լավեց Արշակի քայ-
լերի ձայնը):

ՄԱՆԱՆ.— Դէ հեռացիր. նա գալիս է: Յե-
տոյ, Բօբօ:

ԲՕԲՕ.— Ես գիտեմ թէ ինչ կանեմ: (Գնաց մի-
ջի դռնով):

ՏԻԳՐԱՆ.— Լռենք և չխօսենք հետը: (Լռու-
նստեցին):

Տ Ե Ս Ի Լ 2.

ՄԱՆԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ և ԱՐՁԱԿ

ԱՐՇԱԿ (մի անճոռնի արարած, մտաւ աջից).—
Բարի լոյս, ազնիւ տիկին Մանան (ուժով խեց և
համբուրեց ձեռքը) և թանկագին ազգական (ուժով
սեղմեց ձեռքը). Ինչպէ՞ս էք: Լժւ քնեցիք: Ե՞ս: Շատ
լաւ: Հանգիստ, զուարճ, ինչպէս իմ տանը: Տի-
կին, խնդրեմ մի բաժակ թէյ: Շատերն ունեն շա-
քարի հիւանդութիւն, իսկ ես թէյի: Շաքարը շատ
լինի, ես քաղցր շատ եմ սիրում: Կաթն էլ մի
խնայէք: Սակայն ինչո՞ւ նեղութիւն տալ ձեզ: Ես
հօ օտար չեմ, ես ազգական եմ: (Երդում է. «Մեռ-
նում եմ քո կարօտից, անարատ կո՛յս...»):
Թէյ աճեց, տարաւ փոքր սեղանիկի մօտ նստեց խմելու:
Տխուր էք երևում: Ուրբաթը ես էլ չեմ
սիրում: Սարսափելի վատ երազ տեսայ այս գի-
շեր:— Որպէս թէ անբաղդութիւնը կապիկ դար-
ձած, մի աչքը կոյր, մի հատ սև կոտորված թևով,
եկաւ նստեց ձեր դռան. ինչքան քշեցի, չկորու-
եմ, ասում է, սրանց հետ գործ ունեմ: Հոգ մի
անէք, ազգական: Դժբաղդութիւնը մարդու ան-
բաժան ընկերն է: (Լացակնած): Չափազանց զգա-
յուն է իմ սիրտը: Եթէ իմանաք, ո՞վ իմ հիւրա-

սէր, քաղցրաժպիտ և սիրալիր ազգականներ, որ-
քան ցաւ և վիշտ է զգում նա այստեղ ձեզ հա-
մար: Ո՛հ, ո՛հ... Կեանքումս չեմ մոռանալու այս
ուրբաթը: (Թաշկինակը տարաւ աչքերը սրբելու, թէյ խը-
մելով):

ՄԱՆԱՆ (ծածուկ):—Տիգրան:

ՏԻԳՐԱՆ (ծածուկ):—Ի՞նչ է:

ՄԱՆԱՆ.—Ես վախենում եմ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ինչի՞ց:

ՄԱՆԱՆ.—Նա ի՞նչ է ասում:

ՏԻԳՐԱՆ.—Գլուխը քարով է տալիս:

ՄԱՆԱՆ.—Ձլինի՞ նա մեզ համար մի վատ
լուր է լսել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Կանայք սարսափելի անհամբեր
են լինում:

ՄԱՆԱՆ.—Արդեօք չհարցնե՞նք:

ՏԻԳՐԱՆ.—Մի փոքր համբերութիւն ու-
նեցիր:

ՄԱՆԱՆ.—Բայց նա լալիս է, նայիր:

ՏԻԳՐԱՆ.—Այո, և թէյն էլ չի մոռանում:
Կամենում ես խօսեմ հետը:

ՄԱՆԱՆ.—Գուցէ ակնարկներով նա կամե-
նում է մեզ հասկացնել, որ մեզ մի զօրազու-
թիւն է պատահել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Նայիր, յետոյ մեղքը վրաս չը-
քցես:

ԱՐՇԱԿ (ինքն իրան):—Անգործ ճակատագիր:
Եթէ զոհ էիր կամենում, հէնց իմ թանկագին ազ-
գականիս գտար:

ՄԱՆԱՆ (ցած):—Տիգրան:

ՏԻԳՐԱՆ (նոյնպէս):—Ի՞նչ կայ:

ՄԱՆԱՆ.—Միթէ չես լսում:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի՞նչ:

ՄԱՆԱՆ.—Նա բացարձակ անաց, որ մեզ մի
զօրազուրկութիւն է պատահել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Սխալ ես լսել:

ՄԱՆԱՆ.—Ձէ, Աստուած վկայ. հարցրո՛ւ ի-
րան:

ԱՐՇԱԿ (ինքն իրան):—Անէ՛ծք հեռագիր հնա-
րողի հօրն ու մօրը...

ՄԱՆԱՆ.—Տիգրան, շուտ, նա հեռագիր է
ստացել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Տես, յետոյ չզղջանք:

ՄԱՆԱՆ.—Ինչ կուզէ լինի, սիրտս տրաք-
վեց, շուտ արա:

ՏԻԳՐԱՆ.—Լաւ: Հըմ... պալարոն «ազգա-
կան»...

ԱՐՇԱԿ.—Ինձ հետ էիք, թանկագին ազգա-
կանս:

ՏԻԳՐԱՆ.—Դուք հեռագրի՞ր ունիք:

ԱՐՇԱԿ.—Այո:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ամօթ չլինի, ինչի՞ մասին:

ԱՐՇԱԿ.—Ա՛խ, մի հարցնէք:

ՄԱՆԱՆ.—Ա՛, ա, ա...

ՏԻԳՐԱՆ (Մանանին լաւ յանդիմանելով):—Համբե-
րի՛ր մի փոքր: (Արշակին): Ի՞նչ է պատահել:

ԱՐՇԱԿ.—Ա՛խ, բերանս չի գալիս...

ՏԻԳՐԱՆ.—Դժբաղդութիւն է պատահել...

ԱՐՇԱԿ.—Այո... տանից փող են պահանջում: Ի՞նչ է, դուք ուրիշ բան կարծեցիք: Ինչո՞ւ լռեցիք: Թէյից յետոյ ես էլ սովորութիւն ունեմ լուռ նստել և խորասուզվել մտքերի ծովի յատակը: Դուք նոյնպէս: Հիանալի սովորութիւն: Ուրիշ ի՞նչ պէտք է անէիք այս մերկանտիլ դարում: Այո, ժամանակի անողոք ոգին եկել է յեղաշրջելու ամեն ինչ: Էմանսիպացիա, ընկժլուցիա, էքսպրոպրիացիա, էնկժլուցիա, պերտուրացիա, ընկժլուցիա և ակցիա: Ազատ է միմիայն մարդկային միտքը: Գրականութեան մէջ տիրում է ամայութիւն, իսկ լրագրութեան մէջ իրար միսկոծոտումն: Ամեն ոք լաւագործում է իր գլուխը: Մինչդեռ լրագրութեան լեզուն պէտք է լինի ազնիւ, մաքուր և քաղաքավարութեան օրինակ, բայց մենք տեսնում ենք անա ինչ.—իսկական գողի երեսին մենք չենք կարող նրան գող անուանել, իսկ լրագրի միջոցով ամենաազնիւ մարդուն էլ կարող ենք կոչել և գող, և սրիկայ, և ինչ ուզէք: Զգուելի է յ տառի աղաւաղված հնչիւնը: Փոխանակ կոպիտ և կոշտ չիտուս, չեսու և չուլիոսի, պէտք է հնչել կակուղ և փափուկ Յիսուս, Յեսու և Յուլիոս, այսինքն անպէս, ինչպէս նա հնչվում է այո բառի մէջ: Այնպէս չէ՞, ազգականս: Ես տեսնում եմ դուք ինձ հետ համաձայն էք, որովհետեւ լուրթիւնը համաձայնութեան նշան է: Պէտք է ասել ազնիւ տիկինս խիստ նուրբ գիտողութիւն ունի. իմանա-

լով ճաշակս, նա ինձ համար քաշում է սուպի երեսից, փլաւի տակից: Մի անգամ Հաշտարխան հիւր եմ. բարի տանտիկինս հարցնում է՝ հաւանեցի՞ք արդեօք փլաւս: Ոչ, պատասխանեցի, աղը շատ է, իւղը քիչ: Ազնիւ տիկին, խնդրեմ այսօր մի հաւ հանգստացրէք և մի փլաւ կենդանացրէք: Այսինքն մի փլաւ՝ տակին հաւ: Կամենում էի առաջարկել ձեզ հիմնել այստեղ մի համեստասիրաց ընկերութիւն, բայց երբ տեսայ դուք այնպիսի գլխարկներ էք դնում, որոնց մեծութեան առաջ Բաբելոնի աշտարակը կը կարմրէր, թողի: Հըմ, այսօր ես տատրակ եմ դարձել: Եւ ինչպէ՞ս չոգեւորվել: Ի՞նչ ժպտուն դէմքեր էք ընդունել: Եւ ինչպէ՞ս էլ լաւ բոնել էք ձեր գլուխները: Միքէլ Անջելօյի վրձինին արժանի պողա: Չեմ կարող չհամբուրել թանկագին ազգականիս ճակատը (արաւ) և ազնիւ տիկնոջ ձեռքը: Շվէդները մի լաւ խօսք ունեն՝ «Քեօրչիւսանդէ», այսինքն համբուրարժան: (Առաւ Մանանի ձեռքը): Ո՛վ համբուրարժան ձեռք, որ թէև չես կրում քեզ վրա օրհնեալ աշխատանքի կնիքը, այսինքն կոշտուկներ, և բնութիւնը չի շեղվել գեղարուեստի ճաշակից տալով քեզ այդքան գեղեցկութիւն, թարմութիւն և անուշահոտութիւն և եղունգների մաքրութիւն. հիվ—գոհակօրէն կասեմ,—պաշարժան թաթիկ, եփի՛ր այսօր իմ որովայնի համար մի հափֆարժան փլաւ: Գնամ բոլորը գրեմ յիշատակարանումս:

(Մոմալով)։ «Մեռնում եմ, ով անարատ կոյս, քո կարօտից...»։ (Գնաց աջ)։

ՄԱՆԱՆ (աջ դռան)։— Ես քեզ ցոյց կըտամ հափճարժան փլաւը։ Այսօր, Տիգրան, ծածուկ մենք կըգնանք շոգենաւում ճաշելու։ Ի՞նչ ես ուռել։

ՏԻԳՐԱՆ.— Ինչո՞ւ ինձ խօսեցրիր նրա հետ։

ՄԱՆԱՆ.— Դու լսեցի՞ր ինչեր ասաց... (Աջ դռան)։ Քնք, երկնք, փայտի կտոր... (Փախաւ տեղը)։

ԱՐՇԱԿ (եկաւ աջից յիշատակարանը ձեռքին)։— Լաւ լսողին լաւ խօսող, ինչպէս և լաւ խօսողին լաւ լսող է պէտք։ Ես ասում եմ, երեսային չը պէտք է ներշնչել տխրութիւն։ Մանուկը պէտք է ուրախ, զուարթ և զուարճ բաներ լսի։ Իսկ ի՞նչ են սովորեցնում մեր մանուկներին.— մեր արիւնսաշաղախ պատմութիւնը։ Իմ ինչի՞ն է պէտք, թէ ով էր այս և այն անձը։ Ինչո՞ւ ես պէտք է լամ և տխրեմ։ Մի՞թէ ես պէտք է յաւիտեան ապրեմ։ Չէ՞ որ այդ ամենը սեղմում է, ճնշում ազգի ուղեղը և թոյլ չի տալիս, որ միտքը սաւառնի ազատ, անկաշկանդ։ Այդպիսի հանգամանքում հանճարներ չեն ծնւիլ և չեն զարգանալ. փառքը և մեծութիւնը, ահա թէ ինչը կարող է ծնել հանճարներ։ Յետոյ այդ հրէական պատմութիւնը, որ անուանում են չգիտեմ ինչպէս... Հըմ... ասացէք խնդրեմ, թանկագին ազգական, ով Նէէման ասորին և ով ես։ Ինձ ի՞նչ, որ մի ասորի Նէէման քոսոտ է եղել և բժշկւել։ (Զբաղւեց գրելով)։

ՏԻԳՐԱՆ (յանկարժ Թաւ տեղից, կնոջը)։— Ուրեմն դուք ինձ ծաղրում էք, այո՞։

ՄԱՆԱՆ (նոյնպէս)։— Մանձահարիւր լեզուդ։

ՏԻԳՐԱՆ.— Դուք ինձ համարում էք մի աւազակ, այո՞, այո՞։

ՄԱՆԱՆ.— Շատ էլ ձայնդ մի բարձրացնիլ. քեզնից վախեցող չկայ։

ՏԻԳՐԱՆ.— Ինչի՞ տեղ էք դնում ինձ։

ԱՐՇԱԿ (քաշւեց մի կողմ)։— Երբ մարդ ու կին կուռում են, երրորդը պահաս։

ՄԱՆԱՆ.— Բոլոր տունը տակն ու վրա կանեմ... բոլոր ափսէները կըկտրտեմ գլխիդ. ինձ գիտ Մանան կասեն, իմացի՞ր։

ԱՐՇԱԿ.— Կեցցէ տիկինս, կեցցէ։ Ի՞նչ քաջն էք եղել։ Ինչպէ՞ս է, թանկագին ազգականս։ Սկսում էք զիջել, այո՞. արդէն պարտութիւն, պասսանժ, հա՛ հա՛ հա՛։

ՏԻԳՐԱՆ (կնոջը)։— Քանիցս ասել եմ ձեզ, ինձ հետ կուռիս ինձ «զուք» ասացէք։

ՄԱՆԱՆ.— Ձեմ ասելու։

ԱՐՇԱԿ.— Տիկինը իրաւունք ունի. դուռն է նա, ով սիրում է։

ՏԻԳՐԱՆ (կնոջը)։— Ինչո՞ւ ինձ ծուռ աչքով նայեցիք։

ՄԱՆԱՆ (ոտքերը յատակին խփելով)։— Լաւ եմ արել, լաւ եմ արել, լաւ եմ արել։

ԱՐՇԱԿ.— Այդ ինձ դուր եկաւ. (նմանեցրեց նըրան) տրնտատատա, տրնտատատա, տրնտատատա։

ՏԻԳՐԱՆ.—Ով համարձակվի ինձ ծուռ նա-
յել, ես նրան ողջ չեմ թողնիլ:

ԱՐՇԱԿ.—Արդար նկատողութիւն. աչքը տը-
րուած է մարդուն ուղիղ և ոչ թէ ծուռ նայելու
համար:

ՄԱՆԱՆ.—Համեցէք, եթէ քեզ հաճելի է ինձ
զրպարտելը, այո՛, ես քեզ միշտ ծուռ եմ նայել և
ծուռ էլ նայելու եմ, և ինչո՞ւ ծուռ մարդուն ծուռ
չնայել (արաւ):

ԱՐՇԱԿ.—Հա՛ հա՛ հա՛, այդ հիանալի էր (ա-
րաւ նոյնը):

ՏԻԳՐԱՆ.—Իմ ինչս է ծուռ, անզգամ, ան-
պատկան:

ԱՐՇԱԿ.—Օ՜ (ականջները կապեց), ազգականս
մի քիչ չափն անցաւ:

ՄԱՆԱՆ (կատաղեց):—Ասա՛, ինձ այդ տեսակ
ծանր խօսքեր, ի՞նձ, ի՞նձ, ի՞նձ. ես մեռել եմ, դիա-
կի՛ս վրա ես այդպէս հաչում... օգնեցէք, օգնե-
ցէք, օգնեցէք... մեռայ (թուլացած ընկաւ աթոռի վրա):

ՏԻԳՐԱՆ.—Ուշաթափութիւն, դուք մեռածք,
սառածք: Մանան, Մանան...

ԱՐՇԱԿ (թեկեց բռնեց):—Թո՛ղ, ազգական. կա-
նանց այդ շատ է պատահում. պէտք է մի երկու
րոպէ հանգիստ թողնել նրան, և ամեն ինչ կանց-
նի: Սա մեր էստէրիկական դարի փոքրիկ սիւր-
պրիզներէն է: Ասա՛ և վերջացաւ: (նստեցրեց, նստեց):
Նա իսկոյն վեր կըկենայ: (Պառլաւ):

ՄԱՆԱՆ (ելաւ):—Այդպէ՛ս ուրեմն, այդպէ՛ս,

անառակ: Շատ լաւ: Ես այսուհետեւ այդպէս էլ
կըլինեմ...

ՏԻԳՐԱՆ.—Ես կը յայտնեմ իշխանութեան,
որ դուք քրէական յանցանք էք գործում... որ
դուք չէք կամենում երեխայ ունենալ, մինչդեռ
Միացեալ Նահանգների նախագահն այդ մասին
օրէնք է դրել. նա զոյգ ունեցող ծնողներին շնոր-
հաւորում է:

ՄԱՆԱՆ.—Իսկ ես չեմ ուզում, չեմ ուզում,
չեմ ուզում:

ԱՐՇԱԿ.—Հոգ մի՛ անէք, այժմ մօղա է՛ նախ
չպսակվիլ. եթէ պսակվիլ, զաւակ չունենալ. իսկ
եթէ ունենալ, դոնէ քիչ ունենալ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ուրեմն դուք երեսներդ ամօթի
քողը պատռում եք:

ՄԱՆԱՆ.—Այո՛, այո՛, այո՛, պատռում եմ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Իսկ եթէ ես, իբր ձեր գլխի տէր
և իշխանը, հրամայեմ ի կնո՞րդ:

ՄԱՆԱՆ.—Ես քեզ կը պատասխանեմ ահա ին-
չով (բարձրացրեց մի ափսէ):

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի կնո՞րդ:

ՄԱՆԱՆ.—Ա՛յ քեզ կարգ, ահա՛ քեզ կարգ,
ահա՛ քեզ կարգ (քցեց կտորեց ափսէներ):

ՏԻԳՐԱՆ.—Այս բոպէիս ես ձեզ կրակ կը-
տամ, կըսպանեմ: (Գնաց ձախ):

ՄԱՆԱՆ.—Ա՛խ, Աստուած: (Կողմ): Անպիտա-
նը տեղից էլ չի շարժվում: (Բարձր): Իսկ եթէ նա
ինձ սպանի:

ԱՐՇԱԿ.—Ինչպէս է, հեշտ է կնիկ սպանելը:

ՄԱՆԱՆ (ձախ դռան):—Ահա իմ կուրծքը, խըփիր, սպանիր. ես կըմեռնեմ, բայց կըմեռնեմ քաջութեամբ: (Մի բան փնտռելով, գնաց աջ դռնով):

ԱՐՇԱԿ.—Պէտք է ասել՝ ընտանեկան կռիւը այն հնոցն է, որի մէջ եփվում է ապագայ երջանկութեան և սիրոյ օղակը:

ՏԻԳՐԱՆ (մտաւ ձախից ատրճաճակ ձեռքով):—Ո՞ւր կորար դու:

ԱՐՇԱԿ (կանգնեցրեց նրան):—Վաշինգտոն, անգլիացոց դէմ, Մարատ, Միրաբո, Թիէր, Գամբետտա, Գարիբալդի, Ղեռնդ երէց:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ո՞ւր ես, իմ կին, ռէր ես, Մանան:

ԱՐՇԱԿ.—Խնայեցէք, ազգական, նա ծակուռ է մտել:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ո՞րտեղ փախար, ի՞նչ անգգամ:

ՄԱՆԱՆ (դռան ետքից):—Ես այստեղ եմ, ի՞նչ անպիտան:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ա՛, ուրիշ երիտասարդի սենեակով:

ՄԱՆԱՆ (նոյնպէս):—Այսուհետեւ ինձ այդպէս կըլտենես:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց ես ուրիշ չեմ, ես ազգական եմ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Միակ այդ բանն էլ բաւական է, որ ես սպանեմ ձեզ:

ԱՐՇԱԿ.—Արժէ՞ արդեօք այդ չնչին բանի համար:

ՏԻԳՐԱՆ.—Այստեղ համեցէք:

ՄԱՆԱՆ (մտաւ աջից մի վառեփափայտ բարձրացրած):—Ի՞նչ կայ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Աղօթեցէք:

ԱՐՇԱԿ.—Ապա, անպա, ազգական. 3 քայլից. մէկ, երկու, երեք. պահ, պահ, պահ:

ՏԻԳՐԱՆ (բարկացած՝ Արշակին):—Ձեզ ի՞նչ խնդրեց խառնովել մեր կուրծք:

ՄԱՆԱՆ (բռնեց):—Տիգրան, Աստուծոյ սիրոյն, չսպանես մարդուն:

ՏԻԳՐԱՆ (Մանանին):—Թող ինձ, թող, անում եմ:

ՄԱՆԱՆ (արգելելով նրան):—Ձեմ թողնիլ: (Բարկացած՝ Արշակին): Ձեզ ի՞նչ, որ խառնվում էք մեր կուրծք:

ՏԻԳՐԱՆ (արգելեց):—Մանան, Աստուծոյ սիրոյն, փայտով չջարդես մարդու գլուխը:

ՄԱՆԱՆ.—Ոչ, ոչ... դու կրակ չտաս սպանես: (Արգելում են իրար):

ԱՐՇԱԿ.—Հը՛մ... այ քեզ դրու՞թիւն:

ՄԱՆԱՆ.—Ի՞նչ դրու՞թիւն:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի՞նչ դրու՞թիւն:

ԱՐՇԱԿ.—Այսօր ես պէտք է ճանապարհովէի... բայց քանի որ դուք այդպէս կուռում էք, կարող եմ ձեզ թողնել: Յետոյ ետեքիցս չէք ասել՝ անպիտան, հիւրասիրութիւններս վայելեց, իսկ մեզ չհաշտեցրեց, փախաւ գնաց:

ՄԱՆԱՆ.—Տեսնում ես, Տիգրան. դու քո ան-

հեռատեսութեամբ խեղճ հիւրի ճանապարհը կը տրեցիր. ով գիտէ խեղճը ինչ հարկաւոր գործ ունի, անյետաձգելի, վռազ, սարսափելի հարկաւոր գործ:

ԱՐՇԱԿ.—Ի՞նչ պէտք է անես. գնամ հեռագրեմ, որ ինձնից անկախ պատճառով ստիպված եմ մնալ ևս 2—3 ամիս: (Գնաց աջ):

ՄԱՆԱՆ.—Տեսա՞ր. քո յիմարութիւնդ մէջտեղ չքցէիր, այսօր ևեթ կը գնար կը կորչէր այստեղից:

ՏԻԳՐԱՆ.—Այս բոլորիս նրան կը կանչեմ և կասեմ. պարոն հը՛մ... «ազգական», համեցէք, Աստուած բարի ճանապարհ տայ:

ՄԱՆԱՆ.—Այո, համեցէք. մենք չենք ուզում պատճառ դառնալ, որ դուք գործներդ թողնէք. այսուհետեւ մենք երգում ենք խաչ ու աւետարանով, որ այլ ևս երբէք չենք կուրի, երբէք:

Տ Ե Ս Ի Լ 3.

ՄԱՆԱՆ, ՏԻԳՐԱՆ, ԲՕԲՕ, ՆԻԿՕԼ և ԵՐՁԵՎ

ՆԻԿՕԼ (կանացի շորով. թշերը կարմրացրած, դեռ բեմի ետեւում).—Ես նրան կըսականեմ, ճանկոտելով կը հանեմ աչքերը. կոծոտելով կը պոկեմ քիթն ու պոռնակները: Ո՞ւր է իմ սիրեկանը, ո՞ւր է իմ սիրեկանը:

ԲՕԲՕ (բեմի ետեւում).—Ա՛յ աղջիկ, ամօթ է, գսպիր քեզ, Աստուծոյ սիրոյն:

ՆԻԿՕԼ.—Դէն կաց, անպիտան (միջի դռան

վեր քցեց Բօբօյին և մտաւ ներս): Ես ամօթ-բան չեմ հասկանում: Ո՞ւր է իմ սիրեկանը:

ԲՕԲՕ (ոտքի ելաւ).—Հայ քո էսէնցը, էսնէնցը...

ՆԻԿՕԼ (Տիգրանի առաջ կնիկէն և այլն).—Ա՛խ, ներեցէք, պարոն, ես, ես, ես...

ՏԻԳՐԱՆ.—Բօբօ, ո՞վ է այս աղջիկը և ի՞նչ է ուզում:

ԲՕԲՕ.—Աստուած ոչ գիտէ նրա գլուխը:

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛, երեի դձև ես տիկին...

ՄԱՆԱՆ.—Ի՞նչ էք կամենում:

ՆԻԿՕԼ.—Ի՞նչ եմ կամենում. տո՛ւր ինձ իմ սիրեկանս: Ինչո՞ւ ես խլել նրան իմ ձեռից. էս երկու տղամարդը քեզ բաւական չէ՞ր:

ՏԻԳՐԱՆ.—Բայց, օրիորդ, նա իմ կինն է, զգուշացնում եմ քեզ:

ՆԻԿՕԼ.—Քո կի՞նը: Դէ հրամայիր, այս բոլորիս իմ սիրեկանիս հանի իրա պահարանից:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի՞նչ է ասում... Ո՞վ է սրա սիրեկանը, Մանան:

ՆԻԿՕԼ.—Նա է, որին երեք շաբաթ է ծամը կտրած կինդ խլել է ձեռքիցս և բերել խոթել իրա կամօղը և քեզ խաբում է:

ՏԻԳՐԱՆ.—Տէր Աստուած... Սրա խելքը գըլ-խի՛ն է, Բօբօ, ինչե՛ր է բարբաճում սա, սրտեղից գտար սրան:

ԲՕԲՕ.—Ձեր հոսամանոց քոսոտ դէմքով ազգականին է ուզում էլի:

ՏԻԳՐԱՆ.—Դէ էլ ի՞նչ աղմուկի բան է, կան-
չի՞ր իրան գայ էլի:

ՆԻԿՕԼ (կատաղած ուզեց յարձակել աջ դռան վրա):—Ա՛, ուրեմն այստեղ է (խեց Մանանի խնձա-
կոթը):

ԲՕԲՕ.—Աղջի, ի՞նչ ես կատաղած շան նման
վռաներս դռն տալիս, սպասի՞ր կանչեմ էլի:

ՆԻԿՕԼ.—Ես չեմ համբերիլ, չեմ համբերիլ:

ԲՕԲՕ.—Պառն աղգական, պառն աղգական,
այստեղ համեցէք:

ԱՐՇԱԿ (եկաւ աջից):—Ի՞նչ է, Բօբօ:

ԲՕԲՕ.—Էլ ի՞նչ պէտք է լինի. տես էս քածը
ի՞նչ է ուզում մեզնից:

ԱՐՇԱԿ.—Օրիորդ, ի՞նչ էք կամենում:

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛խ, մեռնեմ դէմքիդ. սիրոսս զը-
նաց: Անաստուած, անողորմ, ահա թէ որտեղ ես
փախել. վերջապէս ես քեզ դտայ: Կշտացել ես
ինձնից, հա՛: Ուզում ես ինձ յուսահատութեան
դժուր հասցնես, որ ես ինձ ջուրը քցեմ խեղդեմ,
այո՛, այո՛, այո՛:

ԱՐՇԱԿ.—Ինչե՞ր է խօսում այս գիժը:

ՆԻԿՕԼ.—Հիմա նատող գիժ դարձաւ, հա՛:
Իսկ երբ որ կրճքիդ էիր սեղմում, թշերս կծո-
տում, իմ անդին նատօ էիր ասում, է՛ն ժամանակ
խելօք էի: Թողէ՛ք կրակ տամ սրան (ուզեց ծակա-
շորը բարձրացնել չթողին):

ԱՐՇԱԿ.—Խելագարվածի մէկն է սա...

ՆԻԿՕԼ.—Վայ, Արշակ, հոգի՛ս, սրտիս կտո՛-

րը, գեղեցիկ դէմքիդ մատաղ, նատօյի անգին սի-
րեկանը... Ախ, մէկ եկ է՛, մէկ եկ կարօտս առ-
նեմ է՛:

ՄԱՆԱՆ (բարկացած՝ Արշակին):—Ուրեմն դուք
այդպիսի ազնիւ մարդ էք եղել. խեղճ աղջկան
թշուառացրել էք և ինքնիրդ փախել:

ՆԻԿՕԼ (Մանանին):—Ախ, ես քո էդ քաղցրիկ
լեզուդ ուտեմ: (Լալով): Ուռճա՛...

ՏԻԳՐԱՆ (Արշակին):—Եւ դուք կասէ՛ք սա
ազնիւ բրարմո՛ւնք է:

ԲՕԲՕ.—Ես քո հօռ ծառան էի, օռեկան
ռեք անգամ ձոի կօշիկ էիս սռել տալիս ինձ:

ԱՐՇԱԿ.—Բօբօ, դու լսի՛ր, դու քո վարձդ
կըստանաս այժմ որտեղ (ցոյց տուաւ երկինք):

ԲՕԲՕ.—Խնդռեմ է՛նտեղ ինքդ համեցէ՛ք անես:

ՆԻԿՕԼ.—Մէկ հարցրէ՛ք ի՞նչու է ինձ թողել:
Մի՛թէ այդպէս շուտ պառաւեցի: (Պտուկեց նրանց
առաջ): Համեցէ՛ք նայեցէ՛ք և խղճմտանքով դատե-
ցէ՛ք: Ահա, սա մէջքս, սա կտքս, սա առաջս, սա
ուսս, սա էլ դուսս, մի՛թէ ես պառաւ եմ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ինչպէ՛ս ես համարձակվում... Բօ-
բօ, դուրս քցի՛ր սրան:

ՆԻԿՕԼ.—Ոչ ոք նատօյին չի համարձակվիլ
դուրս քցել այստեղից: Որտեղ իմ սիրեկանս, է՛ն-
տեղ էլ ես: (Չեկով ոտքերը հեծաւ աթոռի վրա այնպէս՝
որ զրկեց աթոռի մէջքը): Դէ թո՛ղ տեսնեմ ինձ ով է
դուրս քցում: (Գնչուհու աներեսութեամբ զոռալով):
Վայ, Արշակ, մի՛րուքի՛դ մեռնեմ, էդ օձի խորա-

մանկ աչքերիդ մեռնեմ, տես Նատոյիդ ինչ օրի ես քցել, որ երեսի ամօթը մոռացած, կարօտիցդ էրված, կատաղած շան նման փողոցներն ընկած՝ քիչ էր մնում սրա-նրա երեսը կծոտի: Ըհհ, վկայ է Աստուած, որ ինձ քեզից սատանան էլ չի կարող բաժանել:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց ես սրան չեմ էլ ճանաչում, Աստուած վկայ:

ՆԻԿՕԼ.—Վայ, մի երգվիլ, անունիդ մատաղ. քո Նատոյիդ չէս ճանաչում, մէջքս տրորում էիր, խուլխուլիկս ծծում, հիմի աչքերդ ինձ չէ՞ս կարողանում ջրկել: Ա՛խ, ներս ընկած վզիդ մատաղ, Արշակ. մէկ եկ է՛, մէկ եկ կարօտս առնեմ է՛: (Գնում է Արշակի վրա, նա փախչում է):

ՄԱՆԱՆ.—Ֆի, միթէ օտարի տան մէջ կարելի է այս տեսակ խայտառակութիւններ սարքել, ֆիւ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Խնդրեմ, պարոն, հեռացրէ՛ք ձեր սիրեկանին այստեղից և վերջ դրէ՛ք այս խայտառակութեան:

ԱՐՇԱԿ.—Տէր, մեղայ քեզ...

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛խ, Բօբօ. հիմա ի՞նչ անեմ, ռւր փախչեմ. էս բոպէիս որտեղ որ լինի, իմ ջրատար մարդս կը գայ այստեղ:

ՄԱՆԱՆ.—Ա՛խ, անամօթ, նա մարդ էլ է ունեցել:

ՆԻԿՕԼ.—Եւ այն էլ ի՞նչպէս... Բօբօ, դու հօ ճանաչո՞ւմ ես էն ծուռ քթով, ներքեի պռոշը

վերև գնացած, արշին ու կէս դաշոյնը կողքից կախ, միս մորթող Շաքարին:

ԲՕԲՕ.—Էն՝ որ սափութի մօտ եռեսին սապսն քսած նստած է՞ն:

ՆԻԿՕԼ.—Հա, նա: էս բոպէիս նա կը գայ: Վնաս չունի, թող գայ, ինձ էլ, սիրեկանիս էլ էստեղ շանսատակ անի:

ԲՕԲՕ.—Օհօ հօ հօ. ուռեմն նա է քո մառդը, էն կշեռքումը մառդ խաբողը. նա հօ շուկայի գուրեռնատուն է: Օ՛, Աստուած ազատի, շատ չառ մառդ է:

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛խ, աղջիկ պարոն, որքան եմ խաբել խեղճին, որքան: Արշակը երեկոները կառքը բերում էր կանգնեցնում, իսկ ես հօրանցս տունը պատրուակ էի բերում, տնից փախչում:

ԱՐՇԱԿ.—Ամենալիտի սուտ, հաւատացնում եմ ձեզ:

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛խ, անգոթ Արշակ, ի՞նչ քաղցրութիւններ ենք վայելել... մէկ եկ է՛, մէկ եկ է՛: (Գնաց Արշակի վրա, նա փախաւ): Ու՛՛՛... փախչում է ինձնից, ուռե՛՛՛...

ՄԱՆԱՆ.—Մի լար, խեղճ աղջիկ, մի լար: (Գրկեց նրան):

ՆԻԿՕԼ.—Ա՛խ, իմ քաղցրիկ քոյրիկս. ինչպէ՞ս չլամ. մարմալաղի նման մարմինս է ծծել, շոկոլադի նման աչքերս, էլ տեղ չի թողել, որ չկապտացնի, ահա (ուզեց ցոյց տալ) համեցէ՛ք, չէ՛ք հաւատում, տեսէ՛ք (ուզեց քակել կրծքի կոճակները):

ՄԱՆԱՆ.—Ձէ, չէ, չէ, ամօթ է, Նատօ. մենք քեզ հաւատում ենք: Խեղճ, թշուառ, խարված, անարգված աղջիկ: (Դրկեց):

ՆԻԿՕԼ (համբուրելով):—Ա՛խ, շնորհակալ եմ, քոյրս, միտքարում ես ինձ:

ԲՕԲՕ (այդ պրտկերից հեացած հռչում է):

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի՞նչ ես իշուկի նման հռչում.

կորիւր այստեղից:

ԲՕԲՕ (Աքշակին):—Կը գնամ Նատոյի մառ-
դուն կը կանչեմ:

ԱՐՇԱԿ.—Սպասիր, Բօբօ. Աստծոյ սիրոյն,
իրերս հասցրու երկաթուղիի կայարան: (Գրպանից
փող տալով նրան, քաշեց նրան, գնացին աջ):

ՄԱՆԱՆ.—Տեսնում ես ինչ անգուլթ մոլո-
րեցնողն է եղել ազգականդ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ա՛խ, Մանան, ամենալկտի, անա-
մօթ անպիտանը:

ՆԻԿՕԼ.—Ես մարդիս ի՞նչ պատասխան տամ,
սէսէ...

ՄԱՆԱՆ.—Խեղճ, անբանող Նատօ (համբուր-
վեցին): Գնա երեսդ լուացիր, սիրելիս (ցոյց տուաւ
ձախ դուռը):

ՆԻԿՕԼ.—Աստուած ձեր կեանքը երկարացնի:
(Գնաց ձախ):

ՄԱՆԱՆ (կողմ):—Յո՛ւ, անպիտանի բերնից
գինիի և ծխախոտի հոտ է փչում:

ԲՕԲՕ (աջ կողմից մտաւ համպրուկ և ալ իրեր
ձեռքին, ինչոր փող նայեց և դրեց գրպանը, դէպի ժողո-

վուրդը ձախ տուաւ):—Փայ-տօն, ֆայտօն: (Գլխով ա-
լաւ): Իսկոյն քշիր փողոցի դուռը: (Գնաց միջի դու-
ռով):

ԱՐՇԱԿ (պայուսակ վզով, գլխարկի արկղ և այլն
ձեռին՝ եկաւ աջից):—Դէ մնաք բարով, ազնիւ տի-
կին և թանկագին ազգական:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ինչպէ՞ս. դուք գնում էք: Մենք
երբէք չենք թողնիլ: Մանան:

ՄԱՆԱՆ.—Ա՛խ, ի հարկէ. մեր թանկագին
հիւր և ազգական, ես այսօր պատրաստում եմ
խսկ ձեք սիրած փլաւը: Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, մենք ձեզ
չենք թողնիլ, երբէք:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց ես գործ ունեմ, պէտք է
շտապեմ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Դատարկ պատրուակներ, մենք
ձեզից հեշտութեամբ չենք բաժանվիլ, ո՛չ:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց ես...

ՏԻԳՐԱՆ.—Եւ ո՛չ մի խօսք... դուք մեզ վի-
րաւորում էք:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց չէ՞ որ ես արդէն պատրաստ
եմ... իրերս էլ գնացին:

ՄԱՆԱՆ.—Մենք իսկոյն կը վերադարձանք,
այո՛: Ինչպէ՞ս, չյարգել մեր խնդրը. ես երբէք
չէի սպասիլ այդպիսի անակնկալի, այդ ինչի՞ է
նման: Տիգրան, մի՞թէ դու կը թողնես:

ՏԻԳՐԱՆ.—Երբէք... դու ինքդ մեզ խոստա-
ցար կրկին 3 ամիս մնալ մեզ մօտ:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց ես կատակ էի անում, Աստուած վկայ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Դատարկ խօսքեր. վերջապէս կարող է պատահել, որ մարդ ու կին, մենք նորից կուենք: Ո՞վ պէտք է հաշտեցնի մեզ:

ԱՐՇԱԿ.—Ախ, խնդրում եմ... ես հաւատացած եմ, որ էլ չէք կուել, որովհետեւ հաշտութիւնն է մայր բարեաց:

ՄԱՆԱՆ.—Տեանձում էք, դուք հիմա էլ չէք մոռացել ձեր երեւիլի խօսքերը. ինչպէս դուք անվերջ խօսում էիք, իսկ մենք լուռ ու մունջ ապանչ էինք դնում ձեզ:

ԱՐՇԱԿ.—Բայց էլ պաշարս վերջացաւ:

ՄԱՆԱՆ.—Ոչ, հաղար անգամ, ոչ. թիւ պէտք է անոյշ ձայնով մեզ համար երգի (երգեց). «Ես կարօտից կըմեռնեմ, անարատ կոյս»: Երգեցէք խնդրեմ:

ԱՐՇԱԿ.—Ախ, Աստուծոյ սիրոյն, ի՞նչ երգելու ժամանակ է:

ՄԱՆԱՆ (բռնեց նրան):—Ձէ, պիտի երգէք:

ՏԻԳՐԱՆ (նոյնպէս):—Դո՛նէ պատմեցէք իմ ինչ աղգականն էք դուք:

ԲՕԲՕ (միջի դռնից):—Պառօն աղգական, միս մոռթող Շաքոօն եկաւ: Կառքը պատռաստ է, շուտ: (Գնաց):

ԱՐՇԱԿ.—Ա... բաց թողէք: (Կորզվեց, փախաւ միջի դռնով):

ՏԻԳՐԱՆ.—Դէ էլ ի՞նչ ես կանգնել, Մանան,

Աստուած ինքն է ուղարկել այդ Նատոյին մեզ օգնութեան, զնա վզով ընկիր, մի լաւ համբուրիր:

ՄԱՆԱՆ.—Ախ, նա չլինէր, փրկութիւն չկար: Նատօ, սիրուն Նատօ, իմ անմահ Նատօ (սեւեռով գնաց ձախ):

ՏԻԳՐԱՆ.—Օ՞ք (նստեց), փառք Աստուծոյ, վերջապէս ես ինձ իմ տան մէջ ազատ զգացի:

ՄԱՆԱՆ (բղաւելով եկաւ ձախից):—Ա...

ՏԻԳՐԱՆ.—Ի՞նչ պատահեց:

ՄԱՆԱՆ.—Անպիտանն այնպէս ախորժակով կծոտում էր, ինձ, այնպէս փաթաթվում, քաշքշում ինձ, որ վախեցայ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Է՛հ, ի՞նչ վախենալու բան է, ուրիշ հօ չէ, մեր անամօթ Նատօն է էլի:

ԲՕԲՕ (մտաւ միջի դռնով):—Աչքնեղ լոյս, էնպէս կոռաւ, որ հետքն էլ չէք գտնիլ:

Տ Ե Ս Ի Լ 4.

ՏԻԳՐԱՆ, ՄԱՆԱՆ, ՆԱՏՕ, ԲՕԲՕ և ՉԱՔԱՐ

ՇԱՔԱՐ.—Էհէհէյ... Ո՞վ կայ այստեղ:

ՏԻԳՐԱՆ.—Տես այդ ի՞նչ ձայն է, Բօբօ:

ԲՕԲՕ (նայեց միջի դռնով, յետ եկաւ):—Փախէք, փախէք, Շաքոօն է: (Երեքով կուչ եկան մի կողմ):

ՇԱՔԱՐՕ (մտաւ միջի դռնով, սաւանը վզին, կէս երեսը սափրած, կէսը սապնած, մերկ դաշոյն ձեռին):—Է՛յ,

խողի ձագեր, ռրտեղ էք թաքցրել եմ կնկանս:
 ռւր է էն անգգամը, ռւր է իմ կնիկը:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ո՞վ ես դու, ղվ մարդ:

ՇԱՔՐՕ.—Մասմորթ Շաքրօ կասեն ինձ. ես
 եմ կնկանս խաբողի գլուխը սոխի նման կը թըռ-
 ցնեմ: Ո՞ւր է էն կապը կտրածը:

ՏԻԳՐԱՆ.—Ո՞ւմ էք հարցնում:

ՇԱՔՐՕ.—Որպէս թէ չես իմանում: Տեսող-
 ներ են եղել, որ իմ կնիկա այստեղ է թաքնված:
 Սափրիչի մօտից եմ վազել, արիւնը գլխիս է տա-
 լիս, չոտ արէք, թէ չէ, Աստծոյ մէկ անունը վկայ,
 էս ըոպէիս այստեղ մի այնպիսի արիւնհեղու-
 թիւն կանեմ, որ ովկիանոսների ջրերը կը կար-
 մրեն:

ՄԱՆԱՆ.—Քո կնկայ անունն ի՞նչ է:

ՇԱՔՐՕ.—Ա՛յ կտրվի նրա անունը. Նատօ է
 էլի, չէք լսել: Խե Նատօ կասեն:

ՆԻԿՕԼ (եկաւ ձախից).—Ո՞ւր է իմ սիրեկանը,
 ռւր է...

ՇԱՔՐՕ.—Ա՛, սիրեկան ես ունեցել, սիրե-
 կան ես կորցրել, սիրեկան ես փնտռում: (Դաշոյնը
 բարձրացրեց): Այս ըոպէիս բռնեցէք անգգամին,
 միջից կէս անեմ: Դէ հա չոտ:

ԲՕԲՕ.—Հա հա հա...

ՇԱՔՐՕ.—Լիբը, անգգամ, ինչո՞ւ ես ծիծա-
 դում. (սպառնաց) ռւ...

ԲՕԲՕ.—Շաքառ հօռեղբայր, սա հօ մեռ ֆը-
 ոանգ Նիկօն է:

ՇԱՔՐՕ.—Նիկօ՛ւ... տօ, տօ, տօ, Նիկօ՛ւ. էդ
 ղորթ դժէ ես, Նիկօ՛ւ:

ՆԻԿՕԼ.—Ի՞նչ է, աչքիդ չէս հաւատում:
 (Գլխարկը և կեղծ մազերը հանեց): Հ՛ը, թէ չես հաւա-
 տում: (Վարդի գրպանից հանեց ծխախոտ, դրեց բերնին):

ՇԱՔՐՕ.—Ֆրանգ, որ ֆրանգ: Տօ Նիկօ՛ւ, այ
 խողի ծնունդ, տեսի՞րնչպէս էլ նմանեցրել է իմ կըն-
 կանս: Ախր ես իմ մաքուր կաթնակեր Նատօյին
 չեմ ճանաչում: Վայ ես նրա հոգուն մատաղ: Թիւ
 ձեր երեսին: (Սպառնաց): Հո՛ւ, ես ձեզ մարդ ասո-
 ղին... մէկ էլ էսպէս բաներ էք արել, ամենքիդ էլ
 կը կոտորեմ, ռւր... (Դաշոյնով ամենքին ցրելով փա-
 խաւ միջի դռնով):

ՄԱՆԱՆ (Բօբօյին).—Սա որ Նիկօն է եղել,
 ինչո՞ւ չես ինձ զգուշացրել:

ՏԻԳՐԱՆ (նրա հետ միասին Նիկօյին).—Դու որ
 Նատօն չես եղել, ինչո՞ւ ես իմ կնկանս կծոտել:
 (Երկուսով երկսին վազեցնում են մէկը նոյն փայտով, միւսը
 ատրճանակով մինչ վարագոյր):

Գ ի ն ն է 25 կ ո պ է կ

Պահաւը Թիֆլիս՝ «Կենտրոնական» և «Գում-
տներէրգ» գրականատնոցներում, Բագու՝ «Սօս-
րուղնիկ»:

Նոյն տեղերում մի-մի գործողութեամբ պիւններ՝

«Մկիչի հարսանիք»	20	կ.
«Ետեպար Միմա»	20	կ.

Տպագրում են մի-մի գործողութեամբ պիւններ՝

Դիւզի վարձուպիս
Էփոսթոսթիպիս
Պոլսի ետպր

Հեղինակի հնարէն՝

Нахичевань п/д. Ал. Абеляну.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0322460

16.647